

Man nav dotas tiesības kompilēt politiskus uzstādījumus par godīgu konkurenci, ūdensvada atjaunošanu un 90% eksportu. Nav „jālej ūdens” kā Amerika kungam, bet jāpastāsta – kā mums Latvijā ūdens lietas notiek. Tādēļ sāksu ar vispārzināmām, bet kopš ķīmijas stundām piemirstām zināšanām: ūdens ķīmiskā formula ir  $H_2O$ , molmasa 18,01528 g/mol, blīvums 1000 kg/m<sup>3</sup>, kušanas temperatūra 0 °C vai 273,15 K, bet viršanas temperatūra 100 °C vai 373,15 K.

Cilvēka organismā ūdens aizsargā orgānus un audus, šķīdina ķīmiskus elementus, minerālus un citas vielas, lai tās būtu izmantojamas organismā, pārnēs barības vielas un skābekli uz šūnām, mitrina gļotādu acīs, nāsīs, mutē, mitrina locītavas, regulē temperatūru, nodrošina gremošanas funkciju, izvada galaproduktus caur nierēm un resno zarnu, kā arī veic daudz citu funkciju.

Ūdens sastāda vairāk nekā 70% cilvēka svara, bet zīdaiņiem – vairāk nekā 75%. Plaušās ūdens ir 90%, bet vismazāk kaulos – 20%. Vidējais eiropietis ūdeni uzņem, dzerot dažādus šķidrumus: 40% ūdeni, 22% saldinātus dzērienus un sulas, 18% tēju un kafiju, 12% pienu un piena produktus, 5% alu, 2% citus alkoholiskus dzērienus, 3% citus šķidrumus.

Pasaulē divas veselībai nozīmīgākās lietas ir tīrs gaiss un tīrs ūdens. Latvijā situācija ir vienkārši izcila, salīdzinot ar citām pasaules valstīm gan ūdens, gan gaisa tīrības ziņā. Latvijā aptuveni ¾ iedzīvotāju izmanto centrālās ūdensapgādes sistēmas piegādātu ūdeni. Latvijā dzeramo ūdeni galvenokārt iegūst no pazemes ūdens avotiem, kuru krājumi ir pietiekami. 65% Latvijas iedzīvotāju saņem ļoti kvalitatīvu dzeramo ūdeni.

Kā latvietis izmanto dzeramo ūdeni? Aptuveni piekto daļu patērē vannām, dušām un baseiniem, otru piektdaļu – tualetes skalošanai, piektdaļu – dzīvokļa uzkopšanai un citiem mājas darbiem. Savukārt 8–10 % mēs tērējam dārza kopšanai, tik pat daudz – veļas mazgāšanai, tik pat daudz roku higiēnai, kā arī trauku mazgāšanai. Tikai 6–8% no ūdens mēs patērējam dzeršanai.

Moderna labsajūta nozīmē spodru māju un drēbes, siltu vannu, smaržīgu un tīru tualetes telpu. Ar lielu ūdens daudzumu var noskalot ūdenī šķīstošas vielas (piem., izlietu kokakolu), bet nevar nomazgāt ūdenī nešķīstošas vielas, piem., taukus un eļļas. Šajā gadījumā parasti cilvēks lieto mazgāšanas līdzekļus. Vannas istabā un virtuvē katrās mājās atrodas veļas pulveri, trauku mazgāšanas līdzekļi, tualetes tīrīšanas līdzekļi, balinātāji u.c. Šie līdzekļi un to komponenti ir toksiski ūdenī dzīvojošajiem organismiem, un rada tiem ģenētiskas izmaiņas.

Daži savienojumi nokļūst dzīvajos organismos un akumulējas to šūnās. Viena no galvenajām problēmām, ko rada mazgāšanas līdzekļi, ir upju, ezeru un jūras eutrofikācija jeb pārbarošana. Ūdenstilpju pārmēslošana ar slāpekļa un fosfora savienojumiem izraisa aļģu savairošanos un pēc tam to atmiršanu, pūšanu un skābekļa deficītu. Baltijas jūras dziļākās ieplakas ir pilnīgi mirušas. Lielā mērā tur vainojami fosfora savienojumi, kurus satur mazgāšanas līdzekļi. Būtiski būtu iemācīt mūsu mājsaimnieces – mazgāsim veļu, nevis jūru.

Sievietei dienā būtu jāizdzer vismaz 2 litri ūdens, vīrietim – 3 litri, vasarā attiecīgi 2.5 un 3.5, bet lielas slodzes gadījumā – pat attiecīgi 4 un 6 litri. Apmēram divas trešdaļas ūdens organismā nonāk no dzeršanas, bet trešdaļa – no uztura un oksidācijas procesiem. Latvieši ūdeni dzer daudz par maz, īpaši vasarā un īpaši slodzes laikā. Daži ievērojami valstsvīri ūdeni nedzer pat skrienot pusmaratonu, tad viņi nonāk reanimācijas ārstu rokās, bet pēc tam paši ir gatavi liet ūdeni gan tiešā, gan pārnestā nozīmē. Šķidrumu nevar uzņemt ar alu vai enerģijas dzērieniem, jo viņi „iedzen” šķidrumu šūnā. Katrs alus kauss un katra enerģijas dzēriena bundža prasa uzdzert tikpat lielu ūdens apjomu.

Pudeļu ūdens ražošana ir ļoti specifisks process. Pats ūdens divlitru plastmasas pudelē maksā mazāk par santīmu, dažus santīmus maksā pati pudele. Viss pārējais (lielveikalos ūdens plastmasas pudelēs maksā no 30 līdz 90 santīmiem) ir mārketinga, loģistikas un tirdzniecības izcenojumi, nodokļi. Principā – 10% pats produkts, pārējie 90% – virscena. Pieņemot, ka Rīgas pilsēta varētu pirmās divas cenas ievērojami samazināt – ūdens pudelē maksātu pussantīmu, bet iepildīšana vienu santīmu, visi pārējie izdevumi būtu tieši tādi paši kā citiem ražotājiem. Sen zināma patiesība māca, ka vismaz mārketinga un menedžmenta jomā privātais ražotājs ir ievērojami pārāks par valsts vai pašvaldību ražotāju, tad Rīgas pašvaldības ūdens projekts jebkurā gadījumā ir lemts neveiksmei.

Nu nav valstij vai pašvaldībai jānodarbojas ar ražošanu un tirdzniecību, protams, ja šim biznesa plānam nav cita dimensija – proti, nepieciešamība atmazgāt naudu.

Atkārtošos – katru dienu vasarā vajag izdzert vismaz 2 litrus ūdens sievietēm, bet 3 litrus – vīriešiem.

(12.06.2012.)